

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פְּרִשֶׁת מִסְעֵי

הפטרה: שמעו דבר ה'

ב' אב תשע"ו

יציאת השבת ר"ת 20:48

היולת האר"י הקדוש יום שלישי
גיליון 397

יציאת השבת:

20:13

ירושלים: 20:03

כניסת השבת:

19:03

ירושלים: 18:50

מסע התשובה

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

"אלה מסעי בני ישראל". וברש"י: "למה נכתבו המסעות הללו, להודיע חסדיו של מקום, שאף על פי שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה, שהרי אין כאן אלא ארבעים ושנים מסעות... זה מיסודו של רבי משה הדרשן. ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת, משל למלך שהיה בנו חולה והוליו למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות. אמר לו כאן ישננו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך", עכ"ל.

מדוע הוסיף רש"י משל? אלא אמרו המפרשים, שרצה לרמוז על "המסעות" של עם ישראל מדרך הטובה, וזה ביאור המשל שהביא משם התנחומא: המלך - זה הקב"ה שמביא את עם ישראל לרפאותם, ורצה לעורר בהם חרטה שיתחרטו על כל מעשיהם הרעים, הזכיר להם את הר סיני ואמר להם "כאן ישננו" - רמז לעם ישראל שישנו לפני קבלת התורה והיה צריך משה רבנו להעירם כדי לקבל את התורה, (ולכן נוהגים להישאר ערים בליל שבועות).

עוד הזכיר להם "כאן הוקרנו", רמז לעמלק שקירר את התלהבותם של עם ישראל בקיום המצוות וזהו שהתורה אומרת "אשר קרד בדרך" מלשון קירור, ועורר בהם חרטה על העניין ההוא. "כאן חששת את ראשך", הזכיר להם שבדרךם לארץ ישראל ביקשו לחזור למצרים, וזהו שהתורה כותבת "נתנה ראש ונשובה מצרימה", וכך התחרטו עם ישראל על כל מעשיהם הרעים. ובדרך זו למדנו הבורא להזכיר בשפה ברורה, אך בנעימה-קדושה, ולא בצורה פוגעת, כדי לעורר לתשובה את לבם של אחינו בני ישראל, ולקרבם לאבינו שבשמים. יהי רצון שנוכח לתשובה שלימה, אמן.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

האר"י הקדוש – רבי יצחק לוריא

השבוע יחול יום ההילולא של האר"י הקדוש רבי יצחק לוריא, אשר האיר את העולם כולו בתורתו, ובמיוחד בחלקו בתורת הנסתר אשר האיר לארץ ולדרים עליה.

רבי יצחק לוריא – האר"י – היה אבי שיטה חדשה בחכמת הקבלה; נולד בירושלים בשנת רצ"ד (1534) ונפטר בצפת ה' אב שנת של"ב (1572).

אבותיו היו אשכנזים. בעודו ילד מת אביו, והוא גדל בבית דודו מרדכי פראנקיס שהיה עשיר וגר בקהיר במצרים. רבו היה רבי בצלאל אשכנזי. כשהיה בן ט"ז שנים גבר בחכמתו ובפפולו בגמרא על כל בני גילו, ודודו נתן לו את בתו לאשה וכלכלו בכבוד. בהיותו בן כ"א שם כל מעינו בספר הזהר שנדפס אז לראשונה, והתבודד בקדושה ופרישות בבית מיוחד על הנילוס. הוא בא לבית חמיו בכל ערב שבת עם חשכה, ולא דיבר עם שום איש רק בדרך קצרה ובלשון הקודש, ובמוצאי שבת שב למקום התבודדותו. בהיותו בן שלשים ושש נגלה אליו אליהו, ואמר לו כי בעוד שנתיים יסתלק מן העולם, והגיעה העת שיעלה לארץ ישראל להשיג קדושה יתירה ושפע חכמה אלוהית. שם ימצא את ר' חיים ויטאל, וימסור לו את כל סתרי התורה שלמד. האר"י עלה לארץ ישראל הוא ובני ביתו, וקבע את מושבו בצפת. רבי חיים ויטאל אשר למד חכמת הקבלה מפי ר"מ קורדיברו, בא אל האר"י לשמוע תורתו, דבקה נפשו בו ולא מש מאהלו.

עד בואו של האר"י לצפת נחשב רבי משה קורדיברו לגדול המקובלים ודבריו נתקבלו אצל כל המקובלים כבעלי הסמכות הגדולה. לאחר שבא האר"י לצפת למד אצל רמ"ק וכיבד אותו מאוד, והוא מכנה אותו בכתביו בתואר "מורנו ורבנו". לאחר פטירתו החלה השפעתו של הרמ"ק לפנות את מקומה לקבלת האר"י והשפעתה. תלמידי האר"י, ור' חיים ויטאל בראשם, הפיצו את הדעה שתורתו של הרמ"ק ושיטתו הם פרודור לשיטת האר"י. רבים מתלמידי הרמ"ק נהו אחרי שיטת האר"י בקבלה.

בין החברים ותלמידי האר"י היו:

ר' חיים ויטאל, ר' שלמה אלקבץ, מרן ר' יוסף קארו, ר' משה אלשיך, ר' אליהו די וויראש, ר' יוסף חאגיז, ר' אלישע נאלדוא ור' משה באסולא.

הם התחברו יחד לשמוע תורה מפי רבם החדש. האר"י אשר היה כמעין הנובע, גילה להם חידושים בחכמת הנסתר, ורוב חידושיהו היו בדברי הזהר. הם נהגו להתאסף בכל ערב שבת ולהתוודות על חטאיהם, יחד הלכו למידון, מקום קבר רשב"י ובנו אלעזר, ישבו במקומות שישבו תלמידי רשב"י ושמעו את האידרא רבא, והאר"י השתטח על קבר רשב"י, ייחד נשמתו עם נשמת התנא, ודיבר עמו כאשר ידבר איש עם רעהו. רשב"י גילה לו רזין דרזין שלמד בישיבה של מעלה.

ציון קבר האר"י בצפת

האר"י גילה מקום קברי תנאים ואמוראים ושאר צדיקים וחסידים הקבורים בארץ ישראל ע"י האור אשר ראה על קבריהם. האר"י ראה עצמו כמשיח בן יוסף. בשבת קודש היה האר"י לבוש בגד לבן מקופל ארבעה וכוון בו השם של ארבע אותיות.

שיטת האר"י

האר"י לא חבר ספר שלם בשיטתו החדשה בחכמת הקבלה, וכל הסודות והרים שנתגלו לו מסר בעל פה לתלמידיו ובייחוד למהרח"ן, וזה חיבר ספרים הכוללים דברי רבו. לפעמים אי אפשר לברר איזה דברים נמסרו לו ואיזה מהם הוסיף מדעתו. מספרי מהרח"ן נראה כי עיקר שיטתו בנויה על ספר הזהר וקבלה מעשית, והשמיע חדשות בסדר התפשטות והשתלשלות אצילות העולמות העליונים והתחתונים מסוד הצמצום של האין סוף, ומאות עצמות הספירות וייחוסם זה לזה.

רוב חידושי האר"י הם בלמודי הכוונות במעשה המצוות והתפללות והייחודים ע"פ גימטריות וצירופי השמות הקדושים להמשיך ע"י צינורות את השפע האלוהי על המכוון והמייחד, ולתקן בהם סדר השתלשלות ההשפעה האלוהית בעולם, שהם נפגעים ומתקלקלים במעשה העבירות המכונים "קליפות".

רבי אלעזר אזכרי אומר עליו: "הרב המקובל מוהר"ר יצחק אשכנזי, כאשר הופיע עליו רוח הקודש, השיב רבים מעוון, כי לימדם גודל פגם כל עוון בספירותיו של אדון יחיד, וילמד למשכילים התיקון אשר יעשה לנפשם דברי הצומות וזעקתם במספרם כמשפט, ובכוונתם הגדולה והחזקה על דרך האמת, ע"י שמות הקדש" (ספר חרדים פ"ב).

דרכי התשובה כלולים בנוטריקון של השם תשובה: ת'ענית ש'ק ואפר ב'כיה ה'ספד. (ראשית חכמה שער התשובה בשם האר"י).

קבלת האר"י התפשטה בישראל ומשכה בכוחה רבים מטובי הרבנים בעלי העיון והחקירה. תלמידיו בנו שם רבם האר"י-ר"ת האשכנזי רבי יצחק, או מפני שהיה "האר"י שבחבורה. תלמידיו נושאי דגלו קראו "גורי האר"י". יהי רצון שיהא מליץ יושר עלינו ועל כל ישראל.

הלכות תשעת הימים

א. משנכנס אב, ממעטין בשמחה. אין בונים בנייה של שמחה או לצורך מותרות. אומנם משפחה שגרה בצפיפות מותר להם לבנות על מנת להרחיב את ביתם. (שו"ע תקנא ס"ב). בכל מקרה אם התחיל בבניה קודם ראש חודש אב – אין צריך להפסיק.

ב. ימנע להתדיין עם גוי בימים אלו. "בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי, לשתמיט מיניה באב דריע מזליה" (תענית כ"ט ב). וישתמט ממנו מראש חודש עד י' באב, ויש אומרים עד ט"ז באב.

ג. אין לסייד או לצבוע את הבית החל מראש חודש אב. אך אם יש הכרח בדבר, כגון שצריך להכנס לדירה מיד אחרי תשעה באב – יכול לסייד גם אחרי ראש חודש. (מ"ב שם ס"ק יב).

ד. משנכנס אב, ממעטין במשא ומתן, יש מחמירין בכל משא ומתן ויש שאוסרים לקנות רק בגדים של שמחה. כגון לצורך חתן וכלה וכד' – וכן נוהגים. סתם משא ומתן שאינו מוכרח – ראוי שלא יעשנו. וכשיש חשש להפסד כספי אם ידחו את הקנייה עד אחרי תשעה באב – מותר לקנות גם לצורך חתן וכלה בימים אלו.

ה. מנהג בכל ישראל לא לאכול בשר ולא לשתות יין בתשעת הימים שמראש חודש עד אחרי תשעה באב. אמנם בר"ח עצמו מותרים בבשר ויין, וממוצאי ראש חודש – אסור. ואשכנזים נוהגים איסור גם בראש חודש (מ"ב שם ס"ק נח) ואסורים עד י' באב. ואסור אפילו בתבשיל שנתבשל בו בשר או שיש בו שומן. ואפילו בשר עוף אסור.

ו. אבקת מרק בשר פרווה – מותרת אף בתשעת הימים, כי אינה בשר ממש והוא הדין למאכלים צמחוניים דמויי בשר, במקום שמפורסם שישנם מאכלים כאלו, שאינם בשר באמת (אחרונים).

ז. חולה, יולדת או מי שצריך לאכול בשר לצורך רפואה – יאכלו בשר עוף. וישתדלו להפסיק בכך מ' אב כי אותו היום חמור שבו ביום נכנסו הגויים להיכל. ומי שצריך לכך מותר גם בו ביום.

ח. בסעודת מצווה מותר לכל הקרובים לשמחה לאכול בשר ויין, והקרובים הם אבותיו ואחיו ובניו ועוד עשרה חברים שרגילים לבוא לשמחותיו. וכל זאת מותר אפילו בערב תשעה באב קודם חצות היום, אבל לא אחר כך. מהי סעודת מצווה? מילה ופדיון הבן אפילו שלא בזמנם, וכן בסעודת בר מצווה שהנער דורש בדברי תורה וזהו זמנה וסיום מסכת. ויש נוהגים לא לאכול בשר גם באירועים אלו. והסעודה שנוהגין לעשות בלילה שלפני המילה, אינה נקראת סעודת מצווה לעניין זה.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאח ציטרון הי"ד. היה יצחק שושן הי"ד. שרה בת שמחה הי"ד. מרים יהודה הי"ד. ציפורה יהושע לוי הי"ד. ביבה אלימלך הי"ד. ישי הלוי הי"ד. עוזר בן עישה הי"ד. תיקה בת עזיזה הי"ד. אלגרה בת ג'אן הי"ד. מול בת ענולה הי"ד. אברהם בן רחל הי"ד. הראל בן אביגיל הי"ד. אילנה בת סליחה הי"ד. ישי ורחל לוי הי"ד. חנה בת זוהרה הי"ד. סימנטוב משה יהודה הי"ד. מיטל מוריה אדרי הי"ד. להחזרת נעדרים צה"ל ושבויים ובהם: אורון שאול, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ד. לעילוי נשמות הנעדרים: אייל יפרת הי"ד, גיל-עד שעאר הי"ד, נפתלי יעקב פרנקל הי"ד. ולענין חללי מבצע צוק איתן הי"ד. לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. הרב שלמה צורף ז"ל. רבי יעקב שושן ז"ל. יונה יונה ז"ל. ברכה ספן ז"ל. יצחק עמדיה ז"ל. נדיר נחום ז"ל. נסים סקן ז"ל. ספר מנחם ז"ל. נחיה שמעון בת חאאל ז"ל. מנחם לוי ז"ל. אסתר בת תורא ז"ל. אסתר דוד ז"ל. דנה יצחק ז"ל. דינה פונדק ז"ל. הרב אברהם עזקמן זצ"ל. מרדכי ומשה בני לאה מרחי ז"ל. אליהו בת פריחה ז"ל. תירצה יגודן ז"ל. ישראל אברהם נתן ז"ל. אסתר בת זוהרה ז"ל. אסתר וענבר נחום ז"ל. ישראל בן שושנה ז"ל. יצחק בן מול מרחי ז"ל. רובי בן שלום צעירי ז"ל. מרים וענוט ז"ל. עזיזה עמוס ז"ל. יצחק ועמרים אטאס ז"ל. נסים בן דנה ז"ל. יצחק ולאח אסטרוז ז"ל. חת יעקב ז"ל. חיה רחל לוי ז"ל. אליהו טייט ז"ל. נעמה בת מנחם ז"ל. יצחק ושמחה אילון ז"ל. ראובן אילון בן נסיה ז"ל. סליקה שושן ז"ל. לואיזה מדר ז"ל. זוהרה בת דנה ז"ל. עליזה כחן ז"ל. ר' חיים אדונטה ז"ל. לוי יצחק אמרדי ז"ל. אורי אורן מועלם ז"ל. ישראל בן גמרה ז"ל. חוד תגבי ז"ל. דוד גרוסברג ז"ל. יואל דללי ז"ל. עמס דמרי ז"ל. רבי דוד הכהן זצ"ל. יונכבד ועקנן ז"ל. עישה דחן ז"ל. חותי אגל ז"ל. ולענין הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריץ, וציעזילה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה